

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag
31 mei 2006

Ons kenmerk
MLB/LB/2006/22.682

Onderwerp

Beleidsbrief Bibliotheekvernieuwing:
voortgangsrapportage 2005

Tijdens het Algemeen Overleg d.d. 23 juni 2004 sprak ik voor het laatst met uw Kamer over het traject van de bibliotheekvernieuwing.¹ Met deze brief informeer ik u over de stand van zaken rond de vernieuwingsoperatie bij de openbare bibliotheken en de beleidsconclusies die ik daaraan verbind. Basis daarvoor is de monitrorapportage 2005 van de Stuurgroep Bibliotheken, waarin de convenantpartners (VNG, IPO, en OCW) en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) zijn vertegenwoordigd.

In verband met eerdere toezeggingen informeer ik u tevens over een tweetal andere onderwerpen die verband houden met deze vernieuwingsoperatie.

Het eerste betreft de evaluatie van de Stuurgroep Bibliotheken. Bij de beantwoording van vragen ten behoeve van de begrotingsbehandeling OCW op 22 november 2004² heb ik u gemeld voornemens te zijn in 2005 een evaluatie te laten uitvoeren naar het proces van bibliotheekvernieuwing. Ik doelde daarmee op een evaluatie van de Stuurgroep Bibliotheken. De evaluatie van de Stuurgroep heeft inmiddels plaatsgevonden, als onderdeel van de monitoring. Op de uitkomsten van deze evaluatie wordt onderstaand afzonderlijk ingegaan.

Het tweede onderwerp betreft een verkenning naar de mogelijke combinatie van de CJP-pas en de landelijke bibliotheekpas die door de Vereniging van Openbare Bibliotheken wordt ontwikkeld. Naar aanleiding van het wetgevingsoverleg onderdeel cultuur (OCW-begroting) op 24 november 2003 heb ik bij brief van 19 december 2003 (kenmerk ACB/2004/622993) toegezegd u dienaangaande nader te informeren. Ik had u hierover reeds eerder willen berichten, maar wilde aan dit relatief ondergeschikte thema geen aparte brief wijden en neem het daarom mee in deze voortgangsrapportage.

Leeswijzer

De eerste paragraaf staat geheel in het teken van de monitoring. In paragraaf 1.1 en 1.2 worden opzet en uitkomsten beschreven. Aansluitend worden in 1.3 de belangrijkste ontwikkelingen sinds het verschijnen van de monitor (ca. medio 2005) besproken. In paragraaf 1.4 geef ik mijn beleidsconclusies. Paragraaf 2 staat stil bij de onderzoeksopzet, uitkomsten en beleidsconclusies van de Stuurgroep-evaluatie. De derde paragraaf bevat enkele opmerkingen omtrent de koppeling van de

¹ Naar aanleiding van mijn brief d.d. 10 juni 2004 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 28 330, nr. 5).

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 29800 VIII, nr. 16, vraag 111.

MLB/LB/2006/22.682

CJP-pas en de landelijke bibliotheekpas en in de laatste paragraaf (4) maak ik enkele slotopmerkingen betreffende de bibliotheekvernieuwing.

1. Monitoring

1.1 Opzet monitor 2005

De monitor 2005 van de Stuurgroep Bibliotheken bestaat uit drie deelonderzoeken:

1. Een onderzoek onder alle bibliotheken naar de stand van zaken;
2. Een onderzoek naar de ervaringen en visies van betrokken partijen, zoals overheden, Stuurgroep, Procesbureau, provinciale steunorganisaties en sleutelfiguren uit het bibliotheekveld. Dit onderzoek richtte zich vooral op de rol die de verschillende actoren in het proces vervullen.
3. Een onderzoek naar de mate waarin de provinciale plannen worden gerealiseerd.

1.2 Uitkomsten op hoofdlijnen

De monitoring heeft geresulteerd in een omvangrijke rapportage. Onderstaand schets ik u de voornaamste conclusies. Bijgaand treft u de samenvattende rapportage aan in de vorm van twee rapporten. Het eerste rapport bestrijkt deelonderzoek 1 en 2; het tweede rapport deelonderzoek 3. De volledige monitoring is gepubliceerd op de website van het Procesbureau bibliotheekvernieuwing (www.bibliotheekvernieuwing.nl).

De algemene conclusie is volgens de Stuurgroep Bibliotheken dat er veel is bereikt, maar ook dat er nog het nodige moet gebeuren.

- *Landelijk beeld*

De rapportage (p. 44-45) levert op landelijk niveau het volgende beeld op van de voortgang.

Grote vorderingen zijn er volgens de Stuurgroep geboekt bij de vorming van basisbibliotheken³ en op het vlak van de digitale informatievoorziening. Op tal van andere punten worden duidelijk zichtbare resultaten behaald. Hierbij valt allereerst te denken aan de vernieuwing en verbreding van kerntaken van bibliotheken en

- meer algemeen - het cultureel ondernemerschap van bibliotheken. Andere voorbeelden zijn de netwerkvorming, de implementatie van kwaliteitszorginstrumenten en de omvorming van provinciale bibliotheekcentrales naar provinciale serviceorganisaties.

De Stuurgroep signaleert ook een aantal zorgelijke ontwikkelingen, zoals een tekort aan gekwalificeerd personeel. Daarnaast is ook de inrichting van de provinciale netwerken nog te vrijblijvend. Aandachtspunten daarbij zijn vooral de herpositionering van de provinciale steunorganisaties en de samenwerking tussen grote en kleine bibliotheken.

³ Sedert de start van de bibliotheekvernieuwing zijn 70 basisbibliotheken tot stand gekomen. In 2006 zullen er circa 30 bij komen. Eind 2007 zullen er naar verwachting in totaal 175 basisbibliotheken zijn.

MLB/LB/2006/22.682

Uit de monitor komt ook een andere minder positieve ontwikkeling naar voren: de trend van duidelijk groeiende financiële inspanning van de rijksoverheid (oplopend tot € 26 mln. in 2007) wordt niet in dezelfde mate gevolgd door provincies en gemeenten.

Aan deze ontwikkelingen dient de komende twee jaar versterkte aandacht te worden besteed.

Verder constateert de Stuurgroep op basis van de monitoring dat bibliotheken nog onvoldoende worden ingezet als instrument van integraal gemeentelijk beleid. Daarnaast meldt de Stuurgroep dat van de marsrouteplannen waarin provincies aangeven hoe zij toewerken naar de convenantsdoelen, een stimulerende werking uitgaat op betrokken partijen.

- *Beeld in de diverse provincies*

Wat betreft de stelselversterking kan omtrent de onderzochte aspecten (vorming basisbibliotheken, omvorming van de Provinciale bibliotheekcentrales - PBC's, netwerkvorming) het volgende worden geconcludeerd.

Met betrekking tot de omvorming van de PBC's zijn in de vier noordelijke provincies de contouren van de PBC-nieuwe stijl al zichtbaar. In de overige provincies moet nog veel worden nagedacht en overlegd. Op het terrein van de netwerkvorming is Friesland het verst gevorderd. In de meeste provincies is het denk- en besluitvormingsproces nog (lang) niet afgerond.

Aangaande de inhoudelijke vernieuwing concludeert de Stuurgroep dat deze vernieuwing nog in de kinderschoenen staat. Sommige provincies staan nog aan het begin, zoals Flevoland, Noord- en Zuid-Holland en Utrecht. In andere provincies zijn er wel tekenen dat een begin is gemaakt met de inhoudelijke vernieuwing.

1.3 Stand van zaken inhoudelijke vernieuwing

Sedert de afronding van de monitor (ca. medio 2005) hebben zich zeker op het vlak van de inhoudelijke vernieuwing de nodige ontwikkelingen voorgedaan, waarvan ik u hierbij graag op de hoogte breng.

- *Streefbeeld dienstverlening*

In aansluiting op de vorming van basisbibliotheken is in december 2005 de 'Richtlijn voor basisbibliotheken' beschikbaar gekomen, die een realistisch streefbeeld weergeeft aangaande de dienstverlening van bibliotheken. Uitgaande van vijf kernfuncties wordt onderscheid gemaakt tussen kernactiviteiten die alle bibliotheken behoren te vervullen en aanvullende activiteiten ten behoeve van de lokale profilering, de zogenaamde lokale speerpunten. Tevens zijn becijferingen opgesteld met betrekking tot de daaraan verbonden kosten. De richtlijn en de bijbehorende kostentoerekening zijn niet alleen relevant voor de inhoudelijke dienstverlening van basisbibliotheken, maar zijn tevens bedoeld als hulpmiddel voor het tussen gemeenten en bibliotheken te voeren overleg over de vernieuwingsagenda op lokaal niveau.

- *Collectiebeleid*

Collecties van bibliotheken vormen een belangrijke basis voor hun dienstverlening. De Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) heeft het onderwerp van de collectievorming in de afgelopen periode nadrukkelijk geagendeerd. Inmiddels is een plan ontwikkeld om te komen tot een landelijk afgestemde, gelaagde collectie-opbouw, de zogenoemde 'Netwerkcollectie Nederland'. Doel daarvan is zowel kwaliteitsverbeteringen als kostenbesparingen te realiseren.

MLB/LB/2006/22.682

- *'Virtuele 'bibliotheek'*

Het jaar 2005 markeerde voor de bibliotheekvernieuwing een belangrijk omslagpunt. De vernieuwing die direct of indirect door de beleidsoperatie in gang werd gezet, speelde zich - anders dan in 2004 - niet langer achter de schermen (stelselversterking) af, maar begon ook duidelijk zichtbaar vrucht te dragen voor de gebruikers zelf. Het meest in het oog springend zijn de vernieuwingen rond de virtuele bibliotheek, die overwegend gestalte (gaan) krijgen via de landelijke portal bibliotheek.nl. In 2005 heeft deze portal ca. 1, 2 miljoen bezoeken gekend. Dit aantal neemt maandelijks nog steeds toe. Onderstaand geef ik een impressie van de ontwikkelingen aan de hand van enkele voorbeelden.

De introductie van een 'digitale vraagbaak' (AI@din) - waaraan alle Nederlandse openbare bibliotheken meewerken - is een succes bij de schoolgaande jeugd. In 2005 werden 178.506 naar AI@din gestuurde vragen beantwoord. Ook de start van Digileen (legaal downloaden van muziek voor begrensde periode) trok veel aandacht. In samenwerking met Kennisnet is voor leerlingen en docenten de virtuele mediatheek (www.schoolbieb.nl) ontwikkeld.

Bijzonder is verder de ontwikkeling van de gezamenlijke digitale collectie in alle Nederlandse openbare bibliotheken. Het gaat om brede publieksdatabanken die 'niet vrij' op internet staan, zoals de Krantenbank, Literom, bestanden van de Consumentenbond en Keesings Historisch Archief. Deze databanken komen ook voor het onderwijs beschikbaar. Het gebruik daarvan steeg in 2005 snel naar circa 20 miljoen raadplegingen. Naar verwachting wordt het in 2006 mogelijk deze - door de bibliotheek geselecteerde - bronnen met de bibliotheekpas ook van huis uit te raadplegen. Inmiddels heeft het bibliotheekwerk een nieuwe catalogus ontwikkeld waarin niet alleen de eigen fysieke en digitale collectie van de bibliotheek toegankelijk gemaakt en getoond wordt, maar ook de collectie van partners in het publieke domein. Zo zal in 2006 de bibliotheekcatalogus verrijkt worden met een doorkijk naar de bestanden van belangrijke musea en archieven (www.collectiewijzer.nl).

Vermeldenswaard is in dit verband ook een recent proefproject van de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) dat vooruitloopt op de beoogde landelijke ontwikkelingen. Dankzij deze pilot kunnen OBA-leden inmiddels met hulp van een gebruiksvriendelijke zoekmachine vanuit huis - de klok rond - alle OBA-collectiematerialen doorzoeken, landelijke bestanden raadplegen, bestanden van het Amsterdams Uitbureau raadplegen, collectiematerialen reserveren en bovendien kaartjes bestellen bij het Amsterdams Uitbureau voor theatervoorstellingen, concerten, tentoonstellingen e.d. Dit proefproject illustreert mijns inziens op treffende wijze het streven van openbare bibliotheken om te fungeren als 'open poort tot kennis', het leitmotiv van de vernieuwingsoperatie.

- *Cultureel ondernemerschap*

Mede door de samenwerking met archieven, musea en tal van andere culturele instellingen kreeg het culturele ondernemerschap van bibliotheken in 2005 zichtbaar meer reliëf. Goede voorbeelden daarvan zijn Goudanet (www.goudanet.nl) en de inrichting van een 'Uitpunt', zoals aanwezig in de Amsterdams bibliotheek en Brabantse bibliotheken. In 2006 werden in samenwerking met partners op cultureel vlak 7000 exposities georganiseerd.

Het ondernemerschap van bibliotheken uit zich tevens in de samenwerking met niet-culturele instellingen. Zo worden nieuwe activiteiten ontwikkeld op educatief vlak, samen met de educatieve omroepen en de Volksuniversiteit en krijgt de leesbevordering een impuls door de nauwe samenwerking met de boekenbranche (11.000 nieuwe leden door uitreiking van het boekenweekgeschenk in 2006).

MLB/LB/2006/22.682

Het aantal fysieke en digitale informatiepunten c.q. loketten, waarbij de bibliotheek nauw samenwerkt met andere organisaties, groeit gestaag. Gewezen kan worden op de inrichting van bijvoorbeeld virtuele inburgeringloketten, taalcomputers voor allochtonen, informatiepunten voor anderstaligen en voor gezondheidsinformatie, en digitale 'wegwijzers' als de G!DS die praktische informatie verschaft over activiteiten en adressen van maatschappelijke en culturele instellingen. Daarnaast ontwikkelt zich een diversiteit van servicepunten van de bibliotheek, vaak in combinatie met andere partners in stad en platteland waarbij leefbaarheid en sociale cohesie centraal staan. Hierbij valt ook een betrokkenheid bij de ontwikkeling van de 'brede school' op⁴.

- *Nationale bibliotheekpas*

In de aanloop naar 2007 (horizon vernieuwingsoperatie) zullen gebruikers nog nadrukkelijker gaan profiteren van de bibliotheekvernieuwing. Zo zal een nationale bibliotheekpas worden ingevoerd waarmee overal in het land kan worden geleend en van huis uit alle 40 miljoen media van alle openbare bibliotheken via de eigen bibliotheek besteld kunnen worden.

1.4 Beleidsconclusies

De vernieuwingsoperatie omvat een breed scala aan actielijnen op het gebied van de inhoudelijke vernieuwing en de daarvoor benodigde stelselversterking. De mate waarin beoogde resultaten zijn bereikt, verschilt per actielijn, zoals hiervoor bij de bespreking van het landelijk beeld werd aangegeven. Daarnaast bestaan er duidelijke verschillen in de uitgangssituatie van de diverse provincies en varieert, blijkens de monitor, ook de voortgang die met de vernieuwingsoperatie is geboekt sterk van provincie tot provincie. De onderzoeksuitkomsten tonen dan ook velerlei nuances. Bij de interpretatie daarvan moet rekening worden gehouden met het veelomvattende karakter van de operatie, dat een groot beroep doet op het veranderingsvermogen van partijen. Ook dient in ogenschouw te worden genomen dat het gedecentraliseerde karakter van de bibliotheeksector⁵ de mate beperkt waarin het voor partijen mogelijk is de afloop van processen te beïnvloeden.

Alles overziend ligt de operatie naar mijn mening redelijk op koers. Er is er al veel bereikt, maar er dient - zoals de Stuurgroep constateert - ook nog het nodige te gebeuren.

Uitgaande van de monitoruitkomsten en de daarin vervatte aanbevelingen heb ik tegen deze achtergrond inmiddels samen met de convenantpartners afspraken met de Stuurgroep Bibliotheken gemaakt over diens activiteitenprogramma 2006-2007 de daarbij aan te houden prioriteiten. Deze zijn verwerkt in de verlenging van de instellingsbeschikking van de Stuurgroep Bibliotheken die diende plaats te vinden wegens het expireren van de beschikking per ultimo 2005 (tijdshorizon Koepelconvenant 2001). Aldus heb ik in algemene zin reeds gevolg gegeven aan de monitoruitkomsten. In aanvulling daarop breng ik het volgende onder uw aandacht .

⁴ Momenteel werken bibliotheken samen met 90% van de scholen in het primair onderwijs, 70% van de scholen in het voortgezet onderwijs en 68% van de vve-instellingen.

⁵ Elk van de drie overheden draagt een eigen verantwoordelijkheid: gemeenten zijn verantwoordelijk voor de lokale bibliotheken, provincies voor de provinciale ondersteuningsstructuur en het Rijk voor het stelsel als geheel.

MLB/LB/2006/22.682

- *Sterker accent op inhoudelijke vernieuwing*

De afgelopen jaren is bewust voorrang gegeven aan de stelselversterking, omdat deze een noodzakelijke voorwaarde vormt om de dienstverlening door bibliotheken te kunnen verbeteren en verbreden. Deze stelselherziening zal de komende jaren - vooral waar het de vorming van basisbibliotheken betreft - minder aandacht vragen, al vormen de herpositionering van de provinciale ondersteuningsstructuur en de totstandkoming van de provinciale bibliotheeknetwerken zeker een belangrijk aandachtspunt.

De komende jaren zal de aandacht meer en meer uitgaan naar de inhoudelijke, voor het publiek zichtbare vernieuwing - het uiteindelijke hoofddoel van de vernieuwingsoperatie. Dit is ook vastgelegd in de Aanvulling Koepelconvenant van 2004. Op dit terrein - waarop zoals gezegd al concrete resultaten zijn geboekt - is primair de VOB aan zet. Om de inhoudelijke vernieuwing 'aan te jagen' heb ik de VOB extra middelen verstrekt.

- *Sterkere betrokkenheid van gemeenten en provincies*

De Stuurgroep geeft aan dat gemeenten zich de komende jaren meer betrokken en minder afwachtend zouden moeten opstellen. Naar zijn mening zou ook de rol van de provincie als regisseur en als (mede)verantwoordelijke overheid voor de vorming en inrichting van het provinciale netwerk meer profiel moeten krijgen. Ik onderschrijf die conclusies, gelet op de monitoruitkomsten. Bij het maken van de aanvullende convenantsafspraken heb ik destijds bewust ingezet op heldere doelstellingen en een duidelijke taakverdeling. Willen we de afgesproken convenantsdoelen tijdig bereiken, dan is het nodig dat partijen er een 'schepje bovenop' doen.

Het is noodzakelijk dat gemeenten nu daadkrachtig invulling gaan geven aan hun rol van opdrachtgever. Een belangrijk instrument om deze opdrachtgeversrol invulling te geven is de vernieuwingsagenda, waarin gemeenten en bibliotheken afspraken maken over de vernieuwing op lokaal niveau. Ik heb de ontwikkeling van de daarvoor benodigde hulpmiddelen (handreiking vernieuwingsagenda; Richtlijn basisbibliotheken en kostentoekening, zie par. 1.3.) waar mogelijk bevorderd. Blijkens een recente, interne analyse van de Stuurgroep aan de hand van interviews heeft de vernieuwingsagenda een positief effect gehad op de betrokkenheid van gemeenten. Om het opdrachtgeverschap van gemeenten en de inhoudelijke vernieuwing op lokaal niveau verder te stimuleren is in overleg met de convenantpartners inmiddels een stimuleringsregeling in het leven geroepen voor - door gemeenten in te dienen - innovatieve bibliotheekprojecten.

Van belang is dat provincies de lokale vernieuwingsagenda's daadwerkelijk in hun marsrouteplannen verdisconteren. Er hebben de Stuurgroep onlangs signalen bereikt dat dit nog onvoldoende het geval is. Aan de Stuurgroep Bibliotheken zal ik vragen bij de beoordeling van de komende marsrouteplannen daaraan nadrukkelijk aandacht te schenken.

Ook is van groot belang dat provincies hun regierol pro-actief invullen, met name waar het de herpositionering van de provinciale ondersteuningsstructuur betreft. Zoals gezegd vormt deze herpositionering binnen het kader van de stelselvernieuwing een nadrukkelijk aandachtspunt. Ik heb provincies kenbaar gemaakt dat naleving van de dienaangaande gemaakte afspraken onderdeel zal uitmaken van de beoordeling van de marsrouteplannen.

Zoals bekend heb ik de toekenning van rijks gelden ook afhankelijk gesteld van minimeisen terzake van de bekostiging van bibliotheken door gemeenten. Tot mijn genoegen heb ik kunnen constateren dat dit juist voor nogal wat gemeenten met een bij het minimumniveau achterblijvende bekostiging, aanleiding is geweest 'het been financieel bij te trekken', zodat het vernieuwingsproces relatief weinig

MLB/LB/2006/22.682

uitvallers kent. Gelet op de huidige financiële inspanningen van provincies en gemeenten is versterking van het draagvlak voor de operatie in dit stadium niettemin zeker gewenst. Ik heb VNG en IPO gewezen op hun verantwoordelijkheid in dezen vanwege de gemaakte convenantsafspraken. Met hen heb ik afgesproken dat de Stuurgroep Bibliotheken binnen zijn werkprogramma aan versterking en verbreding van dit bestuurlijke draagvlak prioriteit zal geven.

- *Vermindering van de administratieve lasten*

Er hebben mij de afgelopen jaren kritische berichten bereikt over de administratieve lasten die de vernieuwingsoperatie met zich zou brengen. Omdat ik sterk hecht aan vermindering van de administratieve lastendruk, heb ik al in een eerder stadium vermindering van deze lasten gestimuleerd, voorzover de wet- en regelgevingskaders dat toelieten.

Zo heb ik provincies toegestaan de financiële verantwoording van ontvangen subsidies niet langer jaarlijks maar slechts eenmalig aan het einde van de convenantsperiode te laten plaatsvinden. Ook heb ik de lasten rond de inhoudelijke verslaglegging door provincies verlaagd door de informatiegaring daarvoor te combineren met een minder belastende informatieverzameling via de monitoring. Daarnaast is besloten het format voor de gemeentelijke vernieuwingsagenda's te vereenvoudigen teneinde de administratieve lasten te verminderen.

U kunt er van verzekerd zijn dat ook in de komende periode vermindering van de administratieve lastendruk voor mij een belangrijk aandachtspunt vormt.

2. Evaluatie Stuurgroep

- *Opzet en uitkomsten*

Om de rol en werkwijze van de Stuurgroep te evalueren heeft een extern bureau een groot aantal gesprekken gevoerd met betrokken partijen.

De evaluatie-interviews bevestigden dat zeker tot eind 2007 behoefte bestaat aan krachtenbundeling, sturing en coördinatie en maatschappelijke agendering. Praktisch gezien zou opheffing van de Stuurgroep lopende het proces ook niet opportuun zijn en tot procesvertraging kunnen leiden. Ik heb daarom in overleg met de convenantpartners besloten de Stuurgroep (en zijn uitvoeringsorgaan, het Procesbureau Bibliotheekvernieuwing) te handhaven tot de einddatum die in de Aanvulling Koepelconvenant is vastgelegd, te weten 31 december 2007.

- *Beleidsconclusies*

De evaluatie-uitkomsten waren voor mij aanleiding om met de Stuurgroep te spreken over versteviging van zijn agenderende rol. De onderzoeksuitkomsten met betrekking tot de financiële inspanningen van gemeenten en provincies wijzen mijns inziens op de noodzaak om de rol van de Stuurgroep bij het creëren van draagvlak te versterken. Zoals aangegeven in paragraaf 1, heb ik samen met de convenantpartners nieuwe afspraken gemaakt met de Stuurgroep over zijn taakopdracht en de aan te houden prioriteiten. Deze afspraken zijn in de instellingsbeschikking voor de periode 2006-2007 vastgelegd.

MLB/LB/2006/22.682

3. CJP-pas

Naar aanleiding van het wetgevingsoverleg onderdeel Cultuur (OCW-begroting) heb ik bij brief van 19 december 2003 (kenmerk ACB/2004/622993) toegezegd een verkenning te laten uitvoeren naar de mogelijke combinatie van de CJP-pas en de landelijke bibliotheekpas die door de Vereniging van Openbare Bibliotheken wordt ontwikkeld. Inmiddels is deze ontwikkeling zover gevorderd dat de bibliotheekpas in technische zin rijp is voor landelijke invoering en kan worden gekoppeld aan de CJP-pas. De pas is zo ontworpen dat deze in beginsel ook voor andere organisaties, bijvoorbeeld musea en archieven, kan worden gebruikt. Het is echter aan partijen zelf om van deze mogelijkheden gebruik te maken. De Vereniging van Openbare Bibliotheken stimuleert het gebruik van de nieuwe bibliotheekpas, maar lokale bibliotheken beslissen zelf of zij deze invoeren.

4. Tot besluit

Op het terrein van de vernieuwing van openbare bibliotheken is de afgelopen jaren al veel bereikt. De vernieuwingsoperatie 'staat duidelijk op de agenda'. Ook de media-aandacht voor de bibliotheekvernieuwing nam merkbaar toe. Vooral de breedte van de door bibliotheken aan te houden collecties vormde daarbij een terugkerend discussiethema. Zo wees een uitgebreide rapportage in *Vrij Nederland* van 18 juni 2005 uit dat de Nederlandse openbare bibliotheken doorgaans trots kunnen zijn op de breedte van hun collecties en de kwaliteit van hun dienstverlening. Een trots die zich steeds zichtbaarder vertaalt in de behoefte de bibliotheek als publieke ruimte architectonisch expressief en visionair te markeren.

Deze media-aandacht onderstreept het brede, onverminderde maatschappelijke belang van de openbare bibliotheken. De discussies in de media over het te voeren collectiebeleid geven ook aan hoezeer de bibliotheekfunctie verknoopt is met tal van andere, actuele maatschappelijke vraagstukken, zoals het integratiedebat, de strijd tegen de laaggeletterdheid en het waarborgen van een gedeelde cultuur-historische kennis (canon-debat).

Ik ben de provincies, gemeenten en bibliotheekorganisaties erkentelijk voor hun bijdrage aan de behaalde resultaten. De operatie bevindt zich in een cruciale fase. Het komt er nu op aan het momentum niet te verliezen. Ik zal de convenantpartners blijven aanspreken op hun verantwoordelijkheden rond de gemaakte afspraken.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

(mr. Medy C. van der Laan)